

מסורת הש"ס

(א) [שנת קנב:]; (ב) שנת קד. יומא לת: מנחות כט: (ג) (השני בחזקת פי"ב מ"ח); (ד) רישא לגלויי סיפא כנ"ל. [ל"ם];

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מה שבבור כו' דורבין עם וכו' ומשום פסייע ידי עוברי עבירה. עיין מג"א סימן שמו ס"ק ד'.

הגהות הב"ח

(א) במשנה ונתן לתפוח (ויחט) מ"זמ וי"ב ס"א אינו בלא וי"ו ובס"א גנסי שאינו בש"ן ועיין בתוס': (ב) תוס' ד"ה לוקחין וכו' ק"ו הוא הניג': (א) ד"ה והשאר וכו' שפטה עובד כוכבים מנגבה. והיא טהורה ושל ע"י אומר:

רבינו חננאל

ואותה עבודת כוכבים לא נשרפה א"ל משל למלך שטרחה עליו עיר ובא להשתותה החיים משותה ולא הפתים כו' ועוד שאלו אגריפס שר צבא כו' א"ל זמן לר' עקיבא לבי ולבך יודע שבגדתי כוכבים אין בה ממש והא חזינן דאולו בה שבורין וחזרין שלימים. א"ל משל לאדם נאמן שהיה בעיר והיו הכל מפקדין אצלו שלא בעדים בא אחד ולא היה מפקיד אצלו אלא בעדים פעם אחד שכח והפקיד אצלו שלא בעדים אמרה לו אשתו נכפרנו אמר לה אישה בשביל שוטה זה שעושה שלא כהוגן נאבד את אמונתנו כן החללים שעל בני אדם בשעה שמושלתין עליו משביעין אותן שיבאו עליו ביום פלוני ויצאו ביום פלוני ועל ידי סם פלוני וכיוון שהגיע זמנם לצאת הלך זה לעבודת כוכבים דין הוא שבלא יצאו החללים אלא מפני שוטה זה שעושה שלא כהוגן נעבור על שבועתנו והיינו דכתיב וחללים רעים ונאמנים רעים בשליחותם ונאמנים בשבועתם א"ל רבא בר יצחק לרב יהודה עבודת כוכבים אית באחרין וכי מצטרף עלמא למטרא מיתחיי בחלמא קטולו לי גברא שחטו לה גברא ואתי מטרא א"ל השתא ^אאי הוי שכיבנא לא אמרי לכו הא מלתא דאמר רב מאי דכתיב ^באשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים מולמד שהחליקן ^גאם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן ^דבא למטא פותחין לו בא לשהר ^האם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן ^ובא לעובר כוכבים אף על ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר: דורבין עם העובד כוכבים אב

אמרו יסורין דין הוא שלא נצא וחזרין ואומרים וכי מפני ששוטה זה עושה שלא כהוגן אנו נאבד שבועתנו והיינו דא"ר יוחנן מאי דכתיב ^אוחלים רעים ונאמנים רעים בשליחותן ונאמנים בשבועתן א"ל רבא בר רב יצחק לרב יהודה האיכא בית עבודת כוכבים באחרין דכי מצטרף עלמא למטרא מתחוי להו בחלמא ואמר להו שחטו לי גברא ואייתי מטרא שחטו לה גברא ואתי מטרא א"ל השתא ^אאי הוי שכיבנא לא אמרי לכו הא מלתא דאמר רב מאי דכתיב ^באשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים מולמד שהחליקן ^גאם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן ^דבא למטא פותחין לו בא לשהר ^האם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן ^ובא לעובר כוכבים אף על ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר: דורבין עם העובד כוכבים אב

מתקרא ומשני בנזוק אלמא מתני' נמי מיירי בנזוק כדפרישית ורשב"ס פ"י מה שצבור אסור אף בלא נגיעת עובד כוכבים מטעם כמו של עובד כוכבים דגורי ציה רבנן כדאמרינן לקמן בפ"ב (דף עב:.) וה"נ מכח דריכתו בגת נמשך היין ויורד לבור והשאר מותר שאינו נאסר מכחו כיון שאינו עדיין יין וגם אינו נאסר לא במגע ולא בנזוק כדפרישית: **וְהַשְׂאֵר** מותר. פ"י אף בשמיה כפ"ה אצל הר"ר שמעיה פ"י מותר בהנאה דלינו נעשה יין נסך ליאסר בהנאה עד שירד לבור אצל בשמיה מיהא אסור וכן ברישא לוקמים גת צעוטה כו' אע"פ שנוטל כו' ואינו חשוב כליסורי הנאה והקשה הר"ר אלחנן חדא דלשון לוקחין משמע דמותר אף בשמיה רב הונא רב הונא לישני ליה דמותר דמתני' היינו בהנאה וכי קאמר רב הונא בשמיה קאמר ולי פריך משום דהזכיר רב הונא יין נסך דמשמע אף בהנאה הא לקמן נמי קאמר רב תינוק בן יומו עושה יין נסך והיינו בשמיה דוקא דללקמן (דף ע"ג.) בגמ' לכך נראה לפרש כפי' רש"י והא דאמרינן בפ"ב (לקמן דף עד:) גדי גת של אבן שופטה עובד כוכבים (ב) יגבז ושל עץ רצי אומר יגבז וחכ"ל איירי למשנה אחרונה דק"ל דוקא ופתה אצל דרך זה לא סגי לה בניגוז ואמאי הא קמני הכא דלוקמים גת צעוטה ויש לומר דהתם איירי למשנה אחרונה דק"ל כוותיה וכי פריך התם מתניתין אצרייתא הוה מני' לשנויי כאן למשנה ראשונה כאן למשנה אחרונה אלא ניחא ליה למימר מתניתין בלא דרך זה צרייתא בדרך זה ולאוקומי תרווייהו למשנה אחרונה: **דַּרְרֵבִין** עם העובד כוכבים בגת. פ"ה ומשום גרס טומאה ליכא דמשעה שדרך זה עובד כוכבים מעט נטמאו משמע מתוך פירושו שדורכין בסוף דריכה קאמר וכן נראה לר"י דאין לפרש דורכין בתחלת דריכה ומטעם שנטמא הכל בגת טמאה דא"כ ישראל העושה פירותיו בטומאה אמאי לא דורכין עמו כיון שנטמא הכל בגת טמא לכך נראה כפרש"י דבסוף דריכה קאמר וכן משמע בירושלמי דקמני דורכין עם העובד כוכבים בגת הדא דאת אמרת והוא שהלכו עליו דריכת שמי וערב אצל לא להלכו עליו ערב לא:

ליטהר מסייעין אותו שנאמר ולענוים יתן חן: מתני' לוקחין גת בעוטה מן העובד כוכבים

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

אסוף אסף. כלומר האכלה את הכל בתמיה: **אסף אדם ובהמה והמכשלות את הרשעים**. כל דברים שהרשעים נכשלין בהן: והכרטי **את האדם**. בתמיה. שהרי אף לאדם הן עובדין: **אגריפס שר צבא**. עובד כוכבים היה ממונה על ראשי גייסות וצנימי אגריפס המלך היה:

אין מתקנאה צה. אשתו הראשונה

אינה מקפדת [כל כך] לנשוא את בעלה [אצל אס פחותה ממנה מתקנאה ומקפדת עליו לשנאתו]: **ווגין**. ישראל היה: **דאזני כי מסצרי**. פסחים ההולכין לעבודת כוכבים שנתפרקו איצריהן מממת חוליין וחזרין באיצרין מזומדים: **רעים בשליחותן**. שמיסרים את הגוף: **שהחליקן דבזרים**. מניחן לטעות: **מתנ"י** **גם צעוטה**.

שצעטה ודרכה עובד כוכבים: **שהוא נוטל**. ענבים מתוך יין צדשים של גת גל הענבים שמתח הקורה קרי תפוח ובלע"ז ש"ק. וקסבר תנא דידן לא הוי יין נסך עד שירד לבור: **מה שצבור אסור**. אס נגע צו העובד כוכבים אחרי כן. צור היו עושין לפני הגת והכלי נתון סס לקבל היין וש שטחין הצור כסיד והיין משממר בתוכו ואינו מאבד טפה והוא צור סיד ^א: **דורכין עם העובד כוכבים בגת**. ולא אמרינן משמכר באיסורי הנאה הוא דאפילו בשמיה סכר האי תנא דשרי כל זמן שלא ירד לבור ומשום גורס טומאה ליכא שמעשה שדרך זה עובד כוכבים מעט נטמאו ^ב ומשום מסייע ידי עוברי עבירה ליכא שהעובד כוכבים לא ננטווה על כך: אצל

אמרו יסורין דין הוא שלא נצא וחזרין ואומרים וכי מפני ששוטה זה עושה שלא כהוגן אנו נאבד שבועתנו והיינו דא"ר יוחנן מאי דכתיב ^אוחלים רעים ונאמנים רעים בשליחותן ונאמנים בשבועתן א"ל רבא בר רב יצחק לרב יהודה האיכא בית עבודת כוכבים באחרין דכי מצטרף עלמא למטרא מתחוי להו בחלמא ואמר להו שחטו לי גברא ואייתי מטרא שחטו לה גברא ואתי מטרא א"ל השתא ^אאי הוי שכיבנא לא אמרי לכו הא מלתא דאמר רב מאי דכתיב ^באשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים מולמד שהחליקן ^גאם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן ^דבא למטא פותחין לו בא לשהר ^האם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן ^ובא לעובר כוכבים אף על ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר: דורבין עם העובד כוכבים אב

מתקרא ומשני בנזוק אלמא מתני' נמי מיירי בנזוק כדפרישית ורשב"ס פ"י מה שצבור אסור אף בלא נגיעת עובד כוכבים מטעם כמו של עובד כוכבים דגורי ציה רבנן כדאמרינן לקמן בפ"ב (דף עב:.) וה"נ מכח דריכתו בגת נמשך היין ויורד לבור והשאר מותר שאינו נאסר מכחו כיון שאינו עדיין יין וגם אינו נאסר לא במגע ולא בנזוק כדפרישית: **וְהַשְׂאֵר** מותר. פ"י אף בשמיה כפ"ה אצל הר"ר שמעיה פ"י מותר בהנאה דלינו נעשה יין נסך ליאסר בהנאה עד שירד לבור אצל בשמיה מיהא אסור וכן ברישא לוקמים גת צעוטה כו' אע"פ שנוטל כו' ואינו חשוב כליסורי הנאה והקשה הר"ר אלחנן חדא דלשון לוקחין משמע דמותר אף בשמיה רב הונא רב הונא לישני ליה דמותר דמתני' היינו בהנאה וכי קאמר רב הונא בשמיה קאמר ולי פריך משום דהזכיר רב הונא יין נסך דמשמע אף בהנאה הא לקמן נמי קאמר רב תינוק בן יומו עושה יין נסך והיינו בשמיה דוקא דללקמן (דף ע"ג.) בגמ' לכך נראה לפרש כפי' רש"י והא דאמרינן בפ"ב (לקמן דף עד:) גדי גת של אבן שופטה עובד כוכבים (ב) יגבז ושל עץ רצי אומר יגבז וחכ"ל איירי למשנה אחרונה דק"ל דוקא ופתה אצל דרך זה לא סגי לה בניגוז ואמאי הא קמני הכא דלוקמים גת צעוטה ויש לומר דהתם איירי למשנה אחרונה דק"ל כוותיה וכי פריך התם מתניתין אצרייתא הוה מני' לשנויי כאן למשנה ראשונה כאן למשנה אחרונה אלא ניחא ליה למימר מתניתין בלא דרך זה צרייתא בדרך זה ולאוקומי תרווייהו למשנה אחרונה: **דַּרְרֵבִין** עם העובד כוכבים בגת. פ"ה ומשום גרס טומאה ליכא דמשעה שדרך זה עובד כוכבים מעט נטמאו משמע מתוך פירושו שדורכין בסוף דריכה קאמר וכן נראה לר"י דאין לפרש דורכין בתחלת דריכה ומטעם שנטמא הכל בגת טמאה דא"כ ישראל העושה פירותיו בטומאה אמאי לא דורכין עמו כיון שנטמא הכל בגת טמא לכך נראה כפרש"י דבסוף דריכה קאמר וכן משמע בירושלמי דקמני דורכין עם העובד כוכבים בגת הדא דאת אמרת והוא שהלכו עליו דריכת שמי וערב אצל לא להלכו עליו ערב לא:

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה.נה.

1. אסף אסף כל מעל פני האדמה נאם יי? צפניה א ב אסף אדם ובהמה אסף עוף השמים ודגי הים והמכשלות את ה'רשעים והכרתי את האדם מעל פני האדמה נאם יי? צפניה א ג 3. כי יי אלהיך אש אבקה הוא אל קנא: דברים ד כד

4. והפלא יי את מפתח ואת מכות ו'רעך מכות גדלות ונאמנות ו'הלים רעים ונאמנים: דברים כח טו 5. ופן תשא עיניך השממה ו'ראית את השמש ואת ה'ירח ואת הכוכבים כל עבא השמים ו'הדת והשתחית ל'הם ועבדתם אשר חלק יי? אלהיך אתם לכל העמים תחת יד השמים: דברים ד ט 6. אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן: משלי ג לד

לעזי רש"י

מיי"ש [מיי"ט]. צבחה (חלק של הגת, שבו מניחים את הענבים). ש"ק. כמות ענבים או זיזים, שמניסים בבת אחת בבת או בכית-הבד.

מוסף רש"י

שהחליקן **דברים**. צבחי הצליה (דברים ה יט). **אם ללצים**. הוא צא להחמיר, הוא יליץ. לא ימנעוהו ולא ימרוהו (יומא לה) מעמלו יליץ, לא יסייעוהו ולא ימנעוהו (שבת קד.) א: הוא יליץ, הקצ"ה יליץ אומר, כלומר פותח לו פתח להיות לן (מנחות כט). ולענוים יתן חן. **אם לענוים הוא צא** חן. **אם לענוים הוא צא** להכיר, יתן לו חן מן שצדו ליתן (יומא לה). א: **אם לענוים, ולמדה טובה הוא** מנשך, יתן חן, יסייעוהו מן השמים (שבת קד.). **בא** למטא. כיון שגא אדם ליתמא ולהיות רשע, פותחין לו. **הטומאה** ליכנס בו, מספיקין צדו ואין מונעין ממנו מן השמים לעכבו (יומא לה). **מסייעין** אותו. מפיטין לו פתח (שבת קד.).

אצל

